

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2024

Μάθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ (24)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 14 Ιουνίου 2024

8:00 - 11:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ:

- Να απαντήσετε όλες τις ερωτήσεις στο τετράδιο απαντήσεών σας
- Όλοι οι υπολογισμοί πρέπει να φαίνονται καθαρά στο τετράδιό σας
- Επιτρέπεται η χρήση μη προγραμματιζόμενης υπολογιστικής μηχανής
- Οι γραφικές παραστάσεις (διαγράμματα) μπορούν να γίνονται με μολύβι στο τετραγωνισμένο χαρτί
- Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού/ταινίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ Α

1. Να σημειώσετε στο τετράδιο των απαντήσεών σας **τον αριθμό της ερώτησης** και δίπλα **το γράμμα** που δηλώνει την ορθή απάντηση (π.χ. **i – α** ή **i – β** κ.λπ.). Υπάρχει μόνο μία ορθή απάντηση.
- i. Ποια είναι η σχέση μεταξύ Μέσου και Οριακού Προϊόντος όταν το Μέσο Προϊόν μεγιστοποιείται;
- α. το Οριακό Προϊόν είναι μικρότερο από το Μέσο Προϊόν
β. το Οριακό Προϊόν είναι μεγαλύτερο από το Μέσο Προϊόν
γ. το Οριακό Προϊόν είναι ίσο με το Μέσο Προϊόν
δ. το Οριακό Προϊόν είναι αρνητικό
- ii. Ποιο από τα παρακάτω αποτελεί μέτρο για την καταπολέμηση της ανεργίας σε περιόδους ύφεσης;
- α. μείωση στα επιτόκια χρηματοδότησης
β. μείωση των δημοσίων δαπανών
γ. αύξηση στα επιτόκια καταθέσεων
δ. αύξηση της φορολογίας
- iii. Για τον υπολογισμό της αξίας του προϊόντος που θα περιληφθεί στο ΑΕΠ με τη μέθοδο της τελικής αξίας ισχύει:
- α. αξία τελικού προϊόντος που αγοράζεται από τους καταναλωτές + αρχικό απόθεμα – τελικό απόθεμα
β. πωλήσεις – (αρχικό απόθεμα + αγορές – τελικό απόθεμα)
γ. πωλήσεις + (αρχικό απόθεμα + αγορές – τελικό απόθεμα)
δ. αξία τελικού προϊόντος που αγοράζεται από τους καταναλωτές + τελικό απόθεμα – αρχικό απόθεμα
- iv. Τα πιο κάτω στοιχεία αναφέρονται στην παραγωγή δύο χωρών οι οποίες απασχολούν τους ίδιους συντελεστές παραγωγής, με δεδομένη τεχνολογία:

Χώρα	Αγαθό Χ (τόνοι)	Αγαθό Ψ (τόνοι)
Αγγλία	30	100
Βουλγαρία	20	50

Σύμφωνα με την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος συμφέρει:

- α. στην Αγγλία να παράγει το αγαθό Χ και στη Βουλγαρία το αγαθό Ψ
β. στην Αγγλία να παράγει το αγαθό Χ και το αγαθό Ψ
γ. στην Αγγλία να παράγει το αγαθό Ψ και στη Βουλγαρία το αγαθό Χ
δ. στη Βουλγαρία να παράγει το αγαθό Χ και το αγαθό Ψ

v. Η προοδευτική φορολογία σημαίνει ότι:

- α. όλοι πληρώνουν τον ίδιο φόρο ανεξάρτητα από το εισόδημα
- β. ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται όταν αυξάνεται το εισόδημα
- γ. ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται όταν αυξάνεται το εισόδημα
- δ. ο φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός όταν αυξάνεται το εισόδημα

vi. Έστω ότι η ελαστικότητα προσφοράς ενός αγαθού είναι ίση με 4 και η τιμή μειώνεται κατά 4%. Εάν όλοι οι άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες της προσφοράς του συγκεκριμένου αγαθού παραμένουν σταθεροί, τότε η μείωση της τιμής θα επιφέρει:

- α. μείωση της προσφερόμενης ποσότητάς του κατά 16%
- β. αύξηση της προσφερόμενης ποσότητάς του κατά 16%
- γ. μείωση της προσφερόμενης ποσότητάς του κατά 1%
- δ. αύξηση της προσφερόμενης ποσότητάς του κατά 1%

(Μονάδες 12)

- 2.** Να ταιριάξετε τις έννοιες στις πιο κάτω δύο στήλες. Να γράψετε στο τετράδιο των απαντήσεών σας **το γράμμα** και δίπλα **τον αριθμό** που δηλώνει την ορθή απάντηση (π.χ. **α – 1** ή **α – 2** κ.λπ.). Κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε ένα μόνο αριθμό.

Στήλη Α	
α.	Μονοπώλιο
β.	Τέλειος ανταγωνισμός
γ.	Ολιγοπώλιο
δ.	Μονοπωλιακός ανταγωνισμός

Στήλη Β	
1.	Αποδέκτης τιμής
2.	Λίγες επιχειρήσεις που κυριαρχούν στην αγορά
3.	Μηδενικό κόστος παραγωγής
4.	Διαμορφωτής τιμής
5.	Πλεόνασμα προσφοράς
6.	Πολλές επιχειρήσεις προσφέρουν διαφοροποιημένα προϊόντα

(Μονάδες 2)

3. Να γράψετε στο τετράδιο των απαντήσεών σας την **κατάλληλη μορφή ανεργίας**, για καθεμία από τις πιο κάτω προτάσεις:
- α. Οφείλεται στη γεωγραφική απόσταση μεταξύ της περιοχής που υπάρχει ανεργία και της περιοχής που υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας.
 - β. Οφείλεται στην ανεπαρκή ζήτηση των αγαθών και υπηρεσιών και συνήθως εμφανίζεται σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.
 - γ. Οφείλεται στις τεχνολογικές μεταβολές, οι οποίες δημιουργούν νέα επαγγέλματα και καταργούν άλλα.
 - δ. Οφείλεται στην αδυναμία των εργατών να εντοπίσουν τις επιχειρήσεις με κενές θέσεις εργασίας και στην αδυναμία των επιχειρήσεων να εντοπίσουν τους άνεργους εργάτες.

(Μονάδες 2)

4. *Σύμφωνα με τους οικονομικούς συμβούλους της εταιρείας Κερύνεια Λτδ, ο χρόνος μπορεί να επηρεάσει την ελαστικότητα της ζήτησης. Η εμπειρία έχει δείξει ότι η αρχική αντίδραση των καταναλωτών στις μεταβολές της τιμής είναι συνήθως μικρή. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, η αντίδραση των καταναλωτών στις μεταβολές της τιμής αυξάνεται.*

Ζητείται:

Να αναφέρετε δύο (2) λόγους για τους οποίους ο παράγοντας χρόνος μπορεί να επηρεάσει την ελαστικότητα ζήτησης ενός αγαθού βραχυχρόνια, όπως επισημαίνουν οι οικονομικοί σύμβουλοι της εταιρείας.

(Μονάδες 2)

5. *Ο κύριος Ιορδάνης, διαθέτει ένα διαμέρισμα από το οποίο εισπράττει ενοίκια. Για τα ενοίκια θα έπρεπε να πληρώσει €2.000 φόρο. Ωστόσο, αποφάσισε να μεταβιβάσει το διαμέρισμα στην κόρη του, η οποία δεν υπόκειται σε φόρο λόγω των χαμηλών εισοδημάτων της.*

Ζητείται:

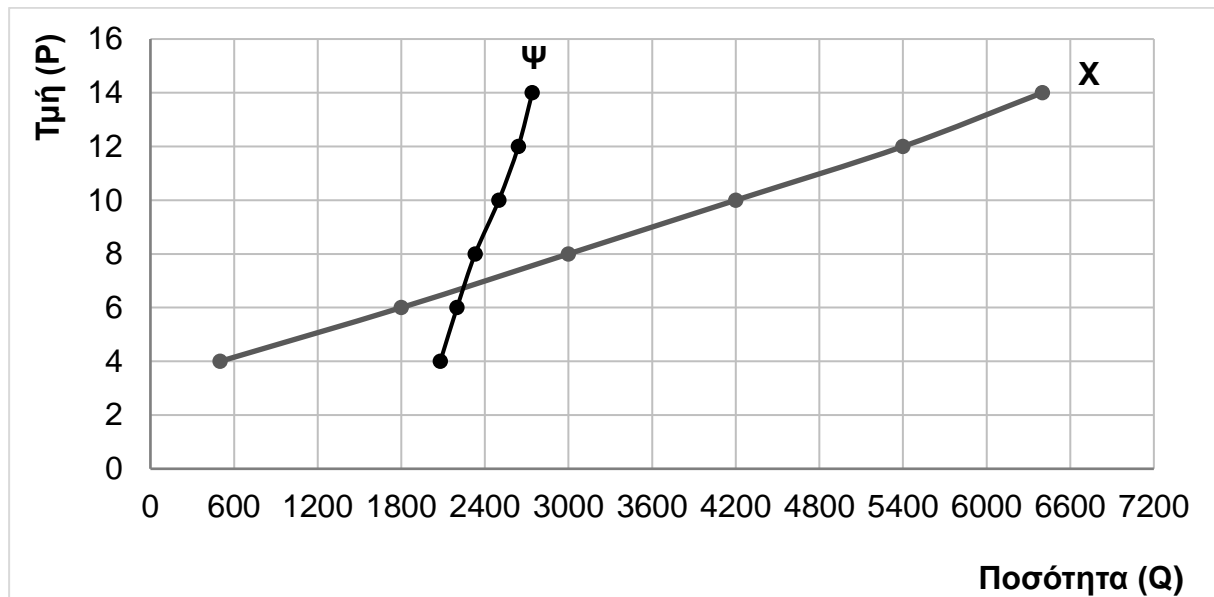
Να αναφέρετε αν η ενέργεια αυτή του κύριου Ιορδάνη αφορά περίπτωση φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μονάδες 2)

(Ερώτηση Α: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Β

1. Το πιο κάτω διάγραμμα απεικονίζει τις καμπύλες προσφοράς των αγαθών Χ και Ψ της επιχείρησης Άλφα:

Ζητείται:

- α) Να υπολογίσετε την ελαστικότητα προσφοράς (σημείου) του αγαθού Χ όταν η τιμή μειώνεται από €10 σε €8.
Να δείξετε τον τύπο και όλους τους υπολογισμούς σας. Τα αποτελέσματα να υπολογίζονται μέχρι δύο δεκαδικά ψηφία όπου χρειάζεται. **(Μονάδες 2)**
- β) Να εξηγήσετε ποιο από τα πιο πάνω δύο αγαθά απαιτεί πιο εξειδικευμένους συντελεστές παραγωγής για την παραγωγή του, δεδομένου ότι η ελαστικότητα προσφοράς (σημείου) του αγαθού Ψ είναι 0,34 όταν η τιμή μειώνεται από €10 σε €8. **(Μονάδες 2)**
- γ) Να δώσετε τον ορισμό της έννοιας της ελαστικότητας προσφοράς. **(Μονάδες 1)**
2. Η εταιρεία Tecknola Innovations κυκλοφόρησε πρόσφατα το νέο της έξυπνο ρολόι. Για να προγραμματίσει σωστά τις μελλοντικές στρατηγικές της, θέλει να αναλύσει την ελαστικότητα ζήτησης του νέου προϊόντος της.

Ζητείται:

- α) Να υπολογίσετε τη νέα ζητούμενη ποσότητα όταν η τιμή του έξυπνου ρολογιού μειωθεί από €400 σε €300. Η αρχική ζητούμενη ποσότητα είναι 1 000 έξυπνα ρολόγια και η ελαστικότητα της ζήτησης (τόξου) είναι 2. **(Μονάδες 3)**
- β) Να υπολογίσετε ποια θα είναι η μεταβολή στα συνολικά έσοδα της εταιρείας μετά τη μείωση της τιμής. **(Μονάδες 2)**

Να δείξετε τους τύπους και όλους τους υπολογισμούς σας.

3. Σας δίνεται το πιο κάτω σενάριο:

Ο Νίκος και ο Αντρέας είναι επιχειρηματίες και φίλοι που συζητούν για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στις επιχειρήσεις τους.

Νίκος: *Αντρέα, όταν προσέλαβα τον δεύτερο (2) εργάτη στην επιχείρησή μου παρατήρησα ότι το οριακό προϊόν αυξήθηκε σημαντικά.*

Αντρέας: *Αυτό είναι εξαιρετικό, Νίκο. Το είχα προσέξει κι εγώ στη δική μου επιχείρηση.*

Νίκος: *Λέω να συνεχίσω να προσλαμβάνω και άλλους εργάτες, χωρίς οποιοσδήποτε άλλες αλλαγές. Πιστεύεις ότι έτσι θα συνεχίσει να αυξάνεται το οριακό προϊόν;*

Αντρέας: *Δεν είμαι και τόσο σίγουρος. Έχω παρατηρήσει κάτι περίεργο. Με την πρόσληψη του τέταρτου (4) εργάτη στην επιχείρησή μου, το οριακό προϊόν άρχισε να μειώνεται.*

Ζητείται:

- α) Να αναφέρετε ποιος νόμος προκύπτει από το πιο πάνω σενάριο και να δώσετε τον ορισμό του. **(Μονάδες 2)**
- β) Να αντιγράψετε την πρόταση από το πιο πάνω κείμενο από την οποία προκύπτει ο νόμος που αναφέρατε στο ερώτημα α. **(Μονάδες 1)**
- γ) Να εξηγήσετε πού οφείλεται ο νόμος που απαντήσατε στο ερώτημα α. **(Μονάδες 1)**

4. Δίνεται ο πιο κάτω πίνακας παραγωγής που αναφέρεται σε μια επιχείρηση, η οποία λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο:

Αριθμός εργατών L	0	1	2	3	4	5	6	7
Συνολικό Προϊόν TP	0	8	20	40	52	60	60	56

Όλοι οι συντελεστές παραγωγής είναι σταθεροί εκτός από τον συντελεστή εργασία και τις πρώτες ύλες.

Ζητείται να υπολογίσετε το:

- α) Μέσο προϊόν όταν απασχολούνται τέσσερις (4) εργάτες και το οριακό προϊόν που αντιστοιχεί στον έβδομο (7) εργάτη.
Να δείξετε τους απαραίτητους τύπους. **(Μονάδες 3)**
- β) Κόστος των πρώτων υλών ανά μονάδα προϊόντος όταν απασχολούνται δύο (2) εργάτες. Στους δύο (2) εργάτες, το συνολικό κόστος παραγωγής είναι €6.600, το σταθερό κόστος €2.000 και ο κάθε εργάτης αμείβεται με μισθό €1.000.
Να δείξετε όλους τους υπολογισμούς σας. **(Μονάδες 3)**

(Ερώτηση Β: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Γ

1. Η Ελένη είναι ιδιοκτήτρια μιας εταιρείας βιολογικών προϊόντων. Κατά την τελευταία χρονιά, η Ελένη δαπάνησε €120.000 για μισθούς εργαζομένων και πλήρωσε €60.000 για ενοίκια ενός κτηρίου. Πριν ξεκινήσει την εταιρεία, η Ελένη εργαζόταν ως τραπεζικός υπάλληλος με ετήσιο μισθό €40.000. Η Ελένη χρησιμοποιεί για την επιχείρηση ακόμη ένα ιδιόκτητο κτήριο το οποίο θα μπορούσε να ενοικιαστεί για €1.000 μηνιαίως. Το φυσιολογικό κέρδος καθορίστηκε σε €4.000.

Η Ελένη κατά την τελευταία χρονιά ξόδεψε πρόσθετα €80.000 για την αγορά πρώτων υλών. Επιπλέον, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τα προσωπικά της κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, τα οποία θα μπορούσαν να της αποφέρουν ετήσιους τόκους ύψους €6.000, αν τα είχε επενδύσει αλλού. Τα συνολικά έσοδα της εταιρείας ανήλθαν σε €350.000.

Ζητείται:

- α) το φανερό κόστος (Μονάδες 2)
β) το αφανές κόστος (Μονάδες 3)
γ) το λογιστικό κέρδος (Μονάδες 1)
δ) το οικονομικό κέρδος (Μονάδες 2)

(Να δείξετε όλους τους υπολογισμούς σας. Όλα τα στοιχεία πρέπει να φαίνονται ονομαστικά και αριθμητικά).

- ε) Να εξηγήσετε τη διαφορά μεταξύ του φανερού και αφανούς κόστους.

(Μονάδες 2)

2. Τα ακόλουθα στοιχεία αφορούν μία επιχείρηση, που λειτουργεί σε συνθήκες τέλειου ανταγωνισμού με τιμή πώλησης ανά μονάδα προϊόντος €300:

Ποσότητα Q	Συνολικό Κόστος €
0	1.000
1	1.400
2	1.600
3	1.780
4	2.020
5	2.320
6	2.690
7	3.330

Ζητείται:

- α) Το Οριακό κόστος της 6ης μονάδας (Μονάδες 1)
β) Να κατασκευάσετε το διάγραμμα του Νεκρού σημείου του κύκλου εργασιών. (Μονάδες 5)
γ) Να εξηγήσετε αν η πιο πάνω επιχείρηση έχει συμφέρον να συνεχίσει τη λειτουργία της στις 5 μονάδες παραγωγής. (Μονάδες 4)

(Ερώτηση Γ: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Δ

1. Δίνονται τα πιο κάτω στοιχεία μιας υποθετικής οικονομίας:

	€ εκ.
Βιομηχανία	2.326
Γεωργία	400
Φόρος εισοδήματος	977
Εισόδημα προς εξωτερικό	349
Εισόδημα από εξωτερικό	276
Φόρος προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.)	1.394
Πρωτογενής τομέας	1.190
Προσωπικές υπηρεσίες	621
Εμπόριο και βοηθητικές υπηρεσίες εμπορίου	3.275
Επιδότησεις	540
Παραγωγή ενέργειας	754
Επιδόματα	582
Αποσβέσεις	440
Κατασκευές	473

Ζητείται:

- α) Να υπολογίσετε το Καθαρό εθνικό προϊόν σε τιμές συντελεστών. **(Μονάδες 6)**
β) Να εξηγήσετε τι είναι το «εισόδημα προς το εξωτερικό». **(Μονάδες 2)**
γ) Να εξηγήσετε τι είναι το προϊόν σε τιμές συντελεστών. **(Μονάδες 1)**

2. Τα πιο κάτω στοιχεία αναφέρονται σε μια υποθετική οικονομία:

	Άτομα
Απασχολούμενοι	443 000
Άνεργοι	30 000
Αυτοτελώς εργαζόμενοι	10 000
Πληθυσμός σε ηλικία απασχόλησης	606 200

Ζητείται:

- α) Να υπολογίσετε το ποσοστό απασχόλησης **(Μονάδες 2)**
β) Να υπολογίσετε το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό **(Μονάδες 3)**
γ) Να υπολογίσετε το ποσοστό ανεργίας **(Μονάδες 2)**
δ) Να υπολογίσετε τον μη οικονομικά ενεργό πληθυσμό σε ηλικία απασχόλησης **(Μονάδες 2)**
ε) Να εξηγήσετε ποια άτομα θεωρούνται άνεργοι σε μια οικονομία **(Μονάδες 2)**

Να δείξετε τους τύπους και όλους τους υπολογισμούς σας. Τα αποτελέσματα να υπολογίζονται μέχρι δύο δεκαδικά ψηφία όπου χρειάζεται.

(Ερώτηση Δ: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Ε

1. «Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου, στο οποίο έχει ανατεθεί το έργο του φορολογικού μετασχηματισμού, έχει λάβει και επεξεργάζεται την εισήγηση του Προέδρου της Δημοκρατίας για αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος από €19.500 που ισχύει μέχρι σήμερα σε €24.000»

Πηγή: www.brief.com, 18/03/2024

Σε περίπτωση εφαρμογής της εισήγησης του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα επηρεαστούν οι δύο πρώτες φορολογικές κλίμακες του φορολογητέου εισοδήματος όπως φαίνεται πιο κάτω:

Πριν		Μετά	
Φορολογητέο Εισόδημα	Φορολογικός Συντελεστής	Φορολογητέο Εισόδημα	Φορολογικός Συντελεστής
€	%	€	%
0 – 19.500	0	0 – 24.000	0
19.501 – 28.000	20	24.001 – 28.000	20
28.001 – 36.300	25	28.001 – 36.300	25
36.301 – 60.000	30	36.301 – 60.000	30
60.001 και άνω	35	60.001 και άνω	35

Ζητείται:

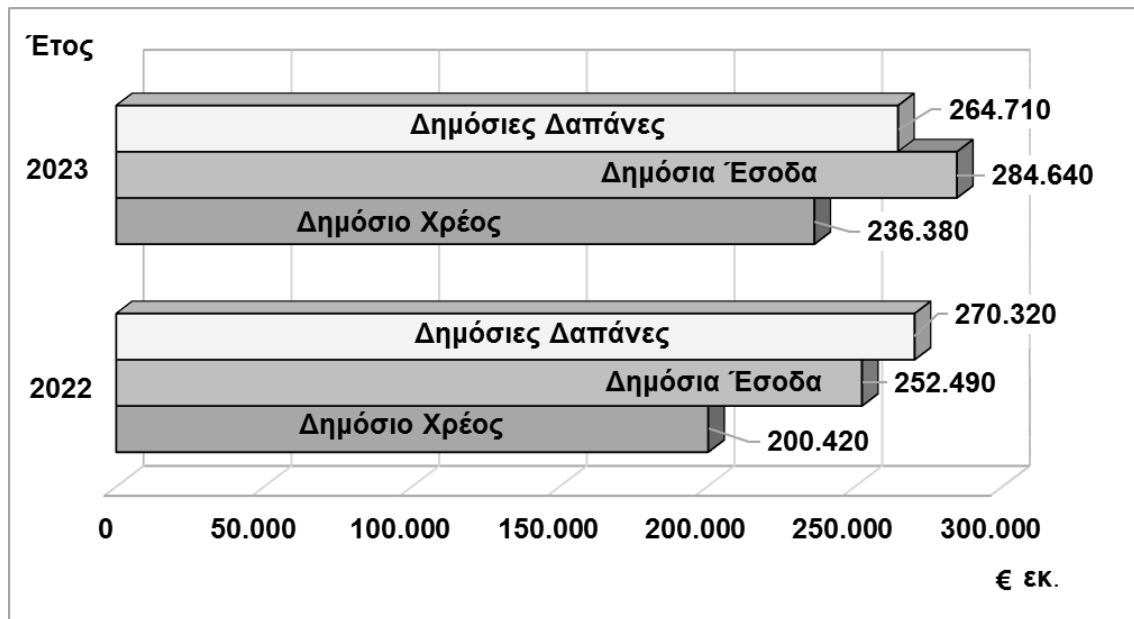
- α) Να εξηγήσετε ποια θα είναι η μεταβολή που θα προκύψει στα δημόσια έσοδα του κράτους με την εφαρμογή της εισήγησης. **(Μονάδες 3)**
- β) Να υπολογίσετε τη μεταβολή στον φόρο εισοδήματος ενός εργαζομένου με φορολογητέο εισόδημα €24.500 τον χρόνο, τόσο πριν όσο και μετά την εφαρμογή της εισήγησης. Να δείξετε όλους τους υπολογισμούς σας. **(Μονάδες 4)**
2. Κύπριος τουρίστας που σκοπεύει να ταξιδέψει στην Αυστραλία παρουσιάζεται σε τράπεζα στη Λευκωσία για να μετατρέψει €1.500 σε δολάρια Αυστραλίας. Η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο Αυστραλίας δίνεται στον πιο κάτω πίνακα:

Νόμισμα	Αγορά	Πώληση
Δολάριο Αυστραλίας	\$1,62	\$1,58

Ζητείται:

- α) Να υπολογίσετε, πόσα δολάρια Αυστραλίας θα εισπράξει ο Κύπριος τουρίστας. Να δείξετε τους τύπους και όλους τους υπολογισμούς σας. **(Μονάδες 2)**
- β) Να εξηγήσετε πώς οι διακοπές του Κύπριου τουρίστα στην Αυστραλία, επηρεάζουν το ισοζύγιο υπηρεσιών της Κύπρου και της Αυστραλίας. **(Μονάδες 2)**
- γ) Να δώσετε τον ορισμό του Ισοζυγίου Πληρωμών και να αναφέρετε τα τρία επιμέρους ισοζύγια. **(Μονάδες 3)**

3. Δίνονται τα πιο κάτω υποθετικά στοιχεία που αφορούν τις δημόσιες δαπάνες, τα δημόσια έσοδα και το δημόσιο χρέος μιας χώρας:

Ζητείται:

- α) Να υπολογίσετε το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του έτους **2022** ως ποσοστό του ΑΕΠ και να το σχολιάσετε σε σχέση με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, δεδομένου ότι το ΑΕΠ ανερχόταν σε €412.960 εκ.
- β) Να χαρακτηρίσετε τον προϋπολογισμό του έτους **2023** και να αναφέρετε σε ποια κατάσταση πρέπει να βρίσκεται συνήθως η οικονομία της χώρας για να μπορεί να καταρτίσει αυτό το είδος του προϋπολογισμού.
- γ) Να εξηγήσετε γιατί μία αυξητική τάση στις δημόσιες δαπάνες μπορεί να οφείλεται στη συνεχή βελτίωση της τεχνολογίας.

(Μονάδες 4)

(Μονάδες 1)

(Μονάδες 1)

(Ερώτηση Ε: Σύνολο Μονάδων 20)

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ 100

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ